

A photograph of two men in business suits standing outdoors. The man on the left is wearing a dark suit and has his hands in his pockets. The man on the right is wearing a dark suit over a light blue shirt and a patterned tie. They appear to be in conversation. In the background, there is a multi-story building with many windows. The image is slightly blurred, giving it a candid feel.

**‘Maak de
juiste keuze
voor langere
termijn’**

SERGE VAN DEN BERG,
DIRECTEUR VAN
HETENERGIEBUREAU

DUURZAAMHEID EN ENERGIEBESPARING IN BOUWPROJECTEN

Twintig grote Europese bouwondernemingen verenigd in Encord (The European Network of Construction Companies for Research and Development) hebben in juni jongstleden een gezamenlijke duurzaamheidsverklaring opgesteld. Het handvest bevestigt dat duurzaamheid leeft in de Bouwwereld. Dat is ook de mening van Serge van den Berg, adviseur duurzaam bouwen en een van de drie directeuren van HetEnergieBureau in Eindhoven.

TEKST BETTY ROMBOUT

Vier jaar geleden startte Serge van den Berg met twee collega's HetEnergiebureau in Eindhoven. Hij vertelt: 'Ons bureau houdt zich bezig met projecten rond duurzame ontwikkeling en energie. Op een wijze die realistisch en uitvoerbaar is. We richten ons zeker niet op 'papieren tijgers', maar op concrete plannen die een positieve bijdrage leveren aan deze wereld. En daaruit voortvloeiend ook een economisch voordeel opleveren. Zowel op financieel gebied als kijkende naar comfort en veiligheid.' Het verschil dat HetEnergieBureau maakt met andere bureaus in de sector, is volgens Van den Berg de multidisciplinaire aanpak; het betrekken van diverse disciplines bij een project. 'Veel van onze collega's richten zich slechts op de techniek. Ze hebben het bijvoorbeeld alleen over HR++ beglazing. Dat is voor de meeste klanten niet interessant. Zij weten zelf wel wat dit is. Het gaat erom te kijken naar de vraag achter de vraag. Waar hebben de gebruikers van een gebouw echt behoefte aan?'

JUISTE KEUZE

'Mensen vragen niet door', herhaalt Van de Berg. 'Ik vind het nog steeds frappant dat ontwerpen van gerenommeerde architecten vaak klakkeloos worden geaccepteerd. Zonder echt te kijken naar duurzaamheid en energiebesparing. Wij hebben zowel gewerkt met goede architecten (red: zie foto) en architecten die duurzaamheid niet in de vingers hebben. Gevolg is dan dat in een

later stadium gebouwen aanpassingen vereisen. Dat is zonde. We hebben hele verdiepingen van gebouwen moeten verschuiven. Technische ruimtes, die we op een totaal andere plek in de gebouwen hebben gezet om bijvoorbeeld een goede noord-zuid verdeling te realiseren. In een duurzaamheidsgedachte probeer je namelijk het energiegebruik zo laag mogelijk te houden. Sommige gebouwen hadden een aanzienlijke warmteoverlast. Door functies op verdiepingen te verschuiven, creëren we een indeling waarbij het koelvermogen zo laag mogelijk is. Ook naar specifieke onderdelen van gebouwen wordt niet altijd goed gekeken. Maak de juiste keuze voor het gebouw. Kies altijd het beste onderdeel. Ik noem een voorbeeld van een ontwerpfout die we recentelijk tegen kwamen. Men had een airconditionersysteem geplaatst op een twee jaar oude, dus nog nieuwe school, puur omdat het ontwerp niet voorzag in de mogelijkheden om screens aan de buitenzijde te plaatsen voor het tegenhouden van zonnewarmte. Een goed ontwerp had de zonnewarmte veel beter buiten kunnen houden en de investeringen van de airco kunnen besparen.'

AMBITIES

Ondanks dat er haken en ogen zijn op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing, is de bouwwereld volgens Serge van den Berg goed op weg. 'Het is wel zo, dat wij acteren in een niche waarin de ambities al stevig

'De prijzen van energie stijgen jaarlijks met 6-7%.'

VOORBEELDEN WERKZAAMHEDEN/PROJECTEN VAN HET ENERGIE BUREAU

Energiebesparing bestaande bouw Provincie Noord-Brabant (2009)

HetEnergieBureau voert voor de provincie Noord-Brabant het project 'Energiebesparing in de gebouwde omgeving' uit. Het is de uitwerking van het Maatregelenpakket Kredietcrisis Energie en Bestaande bouw. Het bureau stelt de verschillende regelingen op (voor verhurende partijen en particulieren) en fungeert als kwartiermaker voor de uitvoeringsorganisatie.

Nieuwe hoofdkantoor Bergopwaarts Deurne (2010)

In Deurne staat het nieuwe hoofdkantoor van woningbouwcorporatie Bergopwaarts. Dit gebouw is in ontwerp, vorm en indeling duurzaam opgezet. HetEnergieBureau heeft voor dit gebouw samen met de architect en de installateurs een optimaal duurzaamheidsconcept gemaakt waardoor het gebouw niet alleen energiezuinig is, maar ook zeer comfortabel en flexibel.

Renovatie Oranjewijk Veghel (2011)

In noordwest Veghel ligt de Oranjewijk. De woningen van de woningbouwcorporatie Woonbelang worden gerenoveerd op hoog niveau. HetEnergieBureau heeft de renovatieconcepten, om te komen tot bijzonder zuinige en courante woningen, aangeleverd. Daarnaast heeft HetEnergieBureau Woonbelang voorzien van een strategisch advies voor de aanpak.

Energiebesparing particuliere woningbouw 's Hertogenbosch (2010)

Voor de gemeente 's Hertogenbosch heeft HetEnergieBureau een grootschalig traject opgezet om particuliere woningeigenaren te stimuleren energiebesparende maatregelen te treffen. HetEnergieBureau is extern projectleider van het project 'Energieke Buurten'. Het project bestaat onder andere uit 10 informatiebijeenkomsten en een grootschalige energiemarkt.

BRON: HEB

HETENERGIEBUREAU HEEFT
HAAR KANTOOR IN HET
GLASBOUW EINDHOVEN

zijn. Daar waar stenen op elkaar gelegd worden, tref je ons niet aan. Dat deden we 2000 jaar geleden al. De ambitieuze plannen, waar ik het over heb, zie ik meer en meer. Denk aan Cradle-to-Cradle en Passiefhuisconstructies. En ook steeds meer aannemers, constructeurs en installateurs weten goed wat duurzaam bouwen is. Dat kan ook niet anders. Want diegenen die het nu nog niet 'in de smiezen' hebben, gaan een keer omvallen. Voor projectontwikkelaars ligt het anders. Zij hebben vaak maar een belang: winst. Alhoewel, ik kom ook projectontwikkelaars tegen die een project deels in eigen beheer ontwikkelen en zich wel richten op duurzaamheid. En de grote jongens in de markt hebben vaak

disciplines in huis die bezig zijn met innovatieve bouwconcepten. Probleem is echter, nieuwbouw is niet meer zo relevant in de bouwwereld. Renovatie van bestaande woningen, daar draait het om. Dan heb je direct te maken met energiebesparing en lastenverlaging. Sommige gebouwen zijn zo lek als een mandje of installaties gedateerd et cetera. In deze renovatiewereld zie ik duidelijk een kentering wat duurzaamheid en energiebesparing betreft. Steeds meer mooie en innovatieve producten komen op de markt die zich richten op renovatie. Producten die gebouwen kostenefficiënt verbeteren.' Van den Berg noemt als voorbeelden het isolatiemateriaal BioFoam® van IsoBouw Systems bv en

'Het gaat erom te kijken naar de vraag achter de vraag.'

FOTO: ED HUIJ

SERGE VAN DEN BERG,
DIRECTEUR VAN
HET ENERGIEBUREAU

de dakdekking Derbipure® van Derbigum bv. Dit laatste product is de eerste Cradle-to-Cradle gecertificeerde dakdekking die bestaat uit plantaardig materiaal en 100% recycleerbaar is. Een wereldprimeur en ontwikkeld in Nederland en België. Deze dakbedekking kan goed ingezet worden als bouwmetaal met een lage milieubelasting. Ook levert het een energetische besparing op door de passieve koeleigenschappen.

BETAALBARE WONINGEN

Ook woningbouwcoöperaties kunnen niet meer om duurzaamheid en energiebesparing heen, vernemen we van Serge van den Berg. 'Ze hebben zo hun eigen motivatie. Hun woningvoorraad moet courant/verhuurbaar blijven. Veel woningen uit de jaren zestig en zeventig worden nu gerenoveerd en dus gemoderniseerd. De markt vraagt er naar. Energielasten worden steeds belangrijker. De prijzen van energie stijgen jaarlijks met 6-7%. Woningbouwcoöperaties weten dat het noodzaak is woningen op te leveren die betaalbaar zijn. Niet alleen

qua huur, maar ook wat de energiekosten betreft. Daar waar vroeger energie gewoon een onderdeel was van de totale begroting, is het tegenwoordig echt een key-criterium in diezelfde begroting.'

OVERHEID

Tot slot praten we over de rol van de overheid op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. Zij kunnen immers de markt vraag stimuleren door bijvoorbeeld energielabels of belastingmaatregelen in te voeren. Van den Berg twijfelt over die rol: 'Woningen en complexen kun je ook zonder steun van de overheid bouwen. Het is een verkeerd uitgangspunt alles af te laten hangen van subsidies. Juiste keuzes maken, daar gaat het om. Wel kan de overheid hierbij enigszins helpen. Belastingmaatregelen om duurzaam gebouwde of gerenoveerde woningen aantrekkelijk te maken, zijn denkbaar. Maar uit ervaring weet ik, dat dit haast onmogelijk is. De bouw wereld kan wel roepen om deze maatregelen, maar het systeem is complex. Wetswijzigingen zijn

FOTO: STIJN POELSTRA

FOTO: STIJN POELSTRA

ARCHITECT: VAN AKEN
ARCHITECTEN, EINDHOVEN.

noodzakelijk en dat is lastig.' Wel kan de overheid een duw in de rug geven van de consument en de makelaar, volgens Serge van den Berg. Duurzaamheid en energiebesparing meer promoten. 'In Boxtel staat de wijk 'De Goede Aarde' met energieneutrale woningen. We hebben in deze wijk onderzoek gedaan. Wat zijn de argumenten van mensen om daar een woning te kopen? Gaat het hen om het energieneutraal zijn van de woningen of niet? Ook hebben we gekeken naar hoe de woningen gepresenteerd worden bij verkoop. Nu blijkt dat bewoners de woningen over het algemeen niet kopen vanwege de duurzame prestatie. Het gaat hen met name om de ontsluiting met een snelweg, de voorzieningen in de wijk en de indeling van de woningen. Ook bij verkoop van de woningen door makelaars wordt de duurzaamheid nauwelijks meegenomen als 'unique selling point'. Het vreemde is, dat drie gezinnen in deze wijk van het energiebedrijf een creditnota hebben gekregen. De woningen leveren meer op dan ze gekost hebben. En toch is dit geen verkoopargument.

De NVM geeft zelf toe dat duurzaam bouwen tot een jaar geleden geen element was om een woning aan te prijzen. De klant vroeg er niet naar. Nu komt daar echter langzaam verandering in.'

Toch wil Serge van den Berg niet pessimistisch zijn over duurzaamheid en energiebesparing in de bouwwereld. Duurzaamheid leeft. 'Maar als ik mijn advies mag geven, maak vooral in het ontwerpproces de juiste keuzes. Keuzes voor de langere termijn. Denk niet alleen aan de investeringslasten.' ✕

VOOR MEER INFORMATIE

www.hetenergiebureau.nl